

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ТРУДОВОМУ ПРАВІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану задля стабілізації економічного рівня держави необхідно забезпечити відповідні умови для функціонування підприємств, установ та організацій. У зв'язку з введенням воєнного стану чинне законодавство України зазнало низку змін, необхідних для стабілізації економіки та забезпечення розвитку господарських, цивільно-правових, трудових, податкових та інших відносин.

Трудове законодавство України наразі також суттєво змінено, обмежено окремі права працівників та роботодавців, встановлено особливості укладення та розірвання трудового договору, обліку робочого часу та відпочинку, оплати праці, дії колективного договору, а також застосування юридичної відповідальності за порушення норм трудового права.

Одним із суб'єктів, які несуть юридичну відповідальність за порушення законодавства про працю є роботодавець. В статті 265 Кодексу законів про працю України [1] визначено, що посадові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, винні у порушенні законодавства про працю, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством. Юридичні та фізичні особи - підприємці, які використовують найману працю, несуть відповідальність у вигляді штрафу у випадках, встановлених законом. Слід зазначити, що сплата штрафу не звільняє від усунення порушень законодавства про працю.

Відповідно до статті 115 Кодексу законів про працю України роботодавець повинен виплачувати заробітну плату регулярно в робочі дні у встановлені строки, колективним договором або нормативним актом роботодавця, погодженим з виборним органом первинної профспілкової організації чи іншим уповноваженим на представництво трудовим колективом органом, але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує шістнадцяти календарних днів, та не пізніше семи днів після закінчення періоду, за який здійснюється виплата [1]. Якщо роботодавець не здійснює це зобов'язання і може довести, що невиконання цього зобов'язання було спричинене військовими діями або іншими обставинами непереборної сили, то відповідно до статті 10 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» [2], роботодавець звільняється від юридичної відповідальності, але це не звільняє його від виплати заробітної плати за проміжок часу, під час якого працівники не отримували платню.

Військова агресія РФ є надзвичайною, невідвратною та об'єктивною обставиною для суб'єктів господарської діяльності та/або фізичних осіб, про що засвідчує Торгово-промислова палата України (ТПП). Внаслідок настання таких форс-мажорних обставин роботодавці звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання щодо строків оплати праці, якщо доведе причинно-наслідковий зв'язок між таким порушенням та веденням бойових дій або дією інших обставин непереборної сили.

Єдиним суб'єктом в Законі України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» [2], який не є працівником чи роботодавцем і несе відповідальність за порушення законодавства про працю, є держава, що здійснює військову агресію проти України. Саме вона, відповідно до пункту 3 статті 13 вищезазначеного закону повинна відшкодувати всі гарантійні, компенсаційні виплати та заробітні плати працівникам за час на який був призупинений трудовий договір у зв'язку з воєнним станом.

Отже, під час воєнного стану змінюється режим правового регулювання трудових та інших відносин, обмежуються права й свободи їх суб'єктів, встановлюються особливості притягнення до юридичної відповідальності за порушення законодавчих норм.

Література

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 [Електронний ресурс]: офіційний вебпортал Верховної Ради України – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

2. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 [Електронний ресурс]: офіційний вебпортал Верховної Ради України – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20/conv#n2>

3. Конституція України від 28.06.1996 [Електронний ресурс]: офіційний вебпортал Верховної Ради України – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/conv#n4976>

4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 [Електронний ресурс]: офіційний вебпортал Верховної Ради України – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19/conv#Text>

УДК 349.2

*І.О. Пасічна, к.ю.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

РЕАЛІЗАЦІЯ ОКРЕМИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Право на працю гарантується державою на основі конституційно-правових норм. Реалізація цього та інших основоположних прав людини і громадянина, а також їх захист здійснюється за допомогою організаційно-правових способів та засобів, вимог та умов, визначених правовими